

Ik wil een wiegje worden, zei de wilg

Over het boek

Auteur: Bette Westera

Illustrator: Henriette Boerendans

Uitgeverij: Gottmer

Over de makers

De Nederlandse **Bette Westera** is psychologe van opleiding. Rond haar veertigste publiceerde ze haar eerste kinderboek. Intussen heeft ze meer dan vijftig boeken en drie keer zoveel vertalingen op haar naam staan. Ze bedenkt verhalen, gedichten en liedjes voor iedereen die ze wil lezen of voorlezen. Van prentenboeken tot piratenverhalen, van non-fictie tot filosofische versjes en dierenverhalen. De schrijfster bezit een indrukwekkende prijzenkast. Samen met illustratrice Sylvia Weve maakte ze de met Gouden Griffels bekroonde dichtbundels "Doodgewoon" (2015) en "Uit elkaar" (2020). Meer info en tips om zelf gedichten te schrijven vind je op haar website: <http://www.bettewestera.nl/>.

Henriette Boerendans is gespecialiseerd in houtsneden. Ze gutst tekeningen voor prentenboeken en ook landschappen om aan de muur te hangen. Daarnaast ontwerpt ze sinds enkele jaren tegels. Jonge kinderen zijn haar favoriete publiek. Ze nodigt hen graag uit om spelenderwijs met vormen en kleuren aan de slag te gaan. In 2009 verscheen haar eerste boek "Aap Beer Cheeta", dat in 2016 heruitgegeven werd als "Aap Beer Zebra" met gedichten van Bette Westera. Nadien maakte ze onder andere de prentenboeken "Pulletje" (2018) en "Mijn papa is het grootst" (2019). Meer info en foto's van houtsneden vind je op haar website: <https://boerendans.com/>.

Korte inhoud

Dit boek gaat over de dromen van een reeks bomen. De eik wil graag een eikenhouten kastje worden. Ook de beuk vindt dat een leuk idee. Maar het allerliefst wil hij een speelgoedtreintje zijn, of een blokje. De berk, de knotwilg, de populier, de fijnspar, de esdoorn, de es en de paardenkastanje vertellen allemaal wat ze willen worden nu ze geveld worden. De houthakker hakt en gaat. Het fijnsparretje en de treurwilg laat hij staan. Gefascineerd kijkt het sparretje toe hoe de treurwilg vermolmt en een hapje voor de kevers wordt. In de winter droomt de jonge spar dat hij een kerstboom is. Achterin het boek vind je informatie over de boomsoorten en waarvoor je hun hout kan gebruiken.

1. VOOR HET LEZEN

MATERIAAL

-
- Houten voorwerpen
 - Eventueel houten krukjes
-

1.1. Van blokje tot beuk

Uit welk hout ben jij gesneden? Nodig de juryleden uit voor een rollenspel met houten voorwerpen.

De volgende suggesties helpen je op weg:

- Vraag de juryleden om een houten voorwerp mee te brengen. Dat kan een blokje zijn of een pollepel, een muziekinstrument, een marionet, een kraal of een potlood.
- Voorzie zelf ook wat houten voorwerpen in de ruimte waarin je samenkomt.
 - Overweeg je om de bijeenkomst buitenshuis te houden? Vul een rugzakje met een paar houten voorwerpen en maak samen een wandeling in het bos of in een boomrijke omgeving. Al wandelend kom je vast tot waardevolle gesprekken!
 - Kom je binnenshuis samen? Denk dan aan een houten tafel of een kratje. Misschien geraak je aan houten krukjes die de juryleden zelf in een kring kunnen plaatsen. Zo heb je een fijne setting voor een kringgesprek. Als de juryleden meer zin hebben om per twee te werken, dan kan je hen vragen om de krukjes in duo's op te stellen.
- Vraag ieder jurylid om een houten voorwerp uit te kiezen. De ene helft kruipt in de huid van een houten voorwerp. De andere helft stelt (levens)vragen. Daarna kan je de rollen omdraaien. Hieronder vind je een voorbeeldgesprek met een houten blokje in de hoofdrol.
 - 'Waar kom jij vandaan?'
 - 'Uit de blokkendoos van de bib.'
 - 'Leuk! Mag ik een toren met je bouwen?'
 - 'Dat moet ik eerst aan de andere blokken vragen.'
 - 'Oké! [pauze] Je ziet er in ieder geval stevig uit! Uit welk hout ben je gesneden?'
 - 'Ik denk dat ik een stukje beuk was. Misschien kan je het opzoeken in je boek of op internet?'
 - 'Goed idee! Laten we dat proberen.'

1.2. Praten met elkaar

Zit de sfeer goed? Rond het startgesprek dan af met een paar persoonlijkere vragen.

- Welk houten voorwerp heb jij meegenomen, en waarom?
- Mensen praten soms tegen de voorwerpen die ze gebruiken. Waarom doen ze dat volgens jou?
- In dit boek vind je een heleboel bomen die met elkaar praten. Wat denk je dat ze elkaar te vertellen hebben?

2. TIJDENS HET LEZEN

2.1. Cover en schutbladen

Voor je begint met lezen, bekijk je samen met de juryleden de cover en de schutbladen van het boek.

- Toon de cover en lees de titel voor.
 - Waarover gaat het boek volgens hen? (volgens de titel gaat het boek over een boom die een bedje voor baby's wil worden.
- Bekijk de illustratie op de cover. Er staat een wilg afgebeeld met daarin een eend.
 - Zou de eend in haar nestje eieren uitbroeden? En wat doet de eekhoorn in die boomholte? (Waarschijnlijk is het een prentenboek over het leven van en rond een boom)

- Wat valt je op? Beeld je in dat jij zo'n illustratie moet maken. Hoe zou je dat doen? Welke materialen gebruik je? (als je van dichtbij naar de illustratie kijkt, zie je veel lijntjes en krasjes of snedes. Zou het kunnen dat de illustratrice een soort stempels gebruikt heeft?)
- Kijk naar de eerste en de laatste twee pagina's van het boek.
 - Wat zie je? (hout van heel dichtbij, want je ziet kringen en fijne lijntjes / misschien is het zo'n houten plankje waarmee de illustratrice houtsnedes maakt?)

2.2. Bomen in de kijker

In dit prentenboek zijn de hoofdrollen voor bomen weggelegd. Wil je de juryleden helpen om de boom-personages te leren kennen? Hang voor het lezen dan de verschillende boomportretten op het bord of aan de muur. Voorzie de portretten ook van naamkaartjes. Dat kan je voor het lezen doen of, als dat je ligt, tijdens het lezen en wel op het moment dat de boom in kwestie het woord neemt. Scans van de portretten vind je in de bijlage bij deze inspiratiefiche.

3. NA HET LEZEN

3.1. Wat we worden willen

De bomen vertellen elkaar wat ze willen worden. Nodig de juryleden uit om de bomen en hun dromen bij elkaar te puzzelen. Weten ze nog welke boom een pollepel wil worden, of een treintje? Daarna kan je dieper ingaan op eigen dromen over nu en later.

- Maak kaartjes van de verschillende bomen en hun voorwerpen of toepassingen (zie bijlage voor de scans). Vraag de juryleden om paren bij elkaar te zoeken. Tijdens het puzzelen vertellen de juryleden het verhaal op hun eigen manier na.
- Na het puzzelen en samenvatten kan je dieper ingaan op de verhaaldebeurtenissen en de karakters van de verschillende bomen. De volgende vragen helpen je op weg:
 - Volgens de eik kan de beuk geen eikenhouten kastje worden. Denk je dat de eik gelijk heeft? Waarom (niet)? (het is inderdaad een uitdaging om een eikenhouten kastje te worden als je uit beukenhout bestaat.)
 - De treurwilg vermolmt. Hoe denk je dat hij zich voelt? Wat is 'vermolmen' precies? Kan een treurwilg tevreden zijn? (de treurwilg aanvaardt wat er met hem gebeurt. Terwijl zijn takken afbreken, beginnen de kevers aan hem te knabbelen. Misschien heeft hij er vrede mee dat hij een lekker hapje voor de dieren wordt?)
 - Bijna alle bomen in dit boek gaan dood, omdat de houthakker ze velt. Zijn de juryleden het hierover eens? (alle bomen sterven, behalve het jonge fijnsparretje. Zou je kunnen zeggen dat de bomen aan een nieuw leven beginnen? De treurwilg wordt voedsel, de paardenkastanje begint opnieuw en de andere bomen leven voort in de houten voorwerpen die mensen gebruiken.)
 - De houthakker komt maar even voor in dit boek. Is het volgens jou een belangrijk personage? Waarom (niet)? Denk je dat de houthakker zijn werk graag doet? Zou jij bomen omhakken (als je er geld of speelgoed voor krijgt)?
 - Over welke boom zou je meer willen weten? Heb je de weetjes achterin het boek gelezen (of laten voorlezen?) Zijn er stukken tekst, zinnen of woorden die je zou weglaten of aanpassen?
- Weten de juryleden wie of wat ze zelf graag willen zijn of worden? Stel hen (enkele van) de volgende vragen:
 - Wie ben jij en wat doe je vandaag?
 - Wat ga je doen wanneer je naar het tweede of derde leerjaar gaat?
 - Hoe weet je wie je bent?
 - Hoe kun je worden wat je wil?
 - Vind je het belangrijk om na te denken over wie je wil zijn of worden?

3.2. Uit hout gesneden

Hebben de juryleden weleens een boek gelezen met soortgelijke prenten? Neem de illustraties onder de loep en bekijk samen een filmpje over het maken van houtsneden.

- Voorzie twee minuten om het boek te doorbladeren. Vervolgens vraag je ieder jurylid om één prent uit te kiezen waarover ze iets willen vertellen. Probeer de aandacht daadwerkelijk op de prenten te richten, in plaats van op de verhaalde gebeurtenissen. Hieronder vind je vragen die je hierbij kunnen helpen:
 - Welke kleuren heeft de illustratrice gebruikt? Vind je de kleuren bij de boom passen? (op het einde van het boek vind je een illustratie van de stervende treurwilg tegen een opmerkelijk gekleurde achtergrond. De treurwilg vermolmt, gelijk met de ondergaande zon, in een opvallend gekleurde avondlucht: grijsblauw vloeit over in een lichtrode gloed en daarna in een zwartrode aarde.
 - Zie je dingen in de illustratie die niet in de tekst staan? (op verschillende illustraties staan dieren afgebeeld. Daarover lezen we niets in de tekst. De illustraties geven extra informatie over het leven van de bomen.)
 - Heb je de illustratie van de berk of de essen gekozen? Kijk dan goed naar de rand van de illustratie. Wat valt je op? (de berk ontsnapt uit haar kader. Hetzelfde geldt voor de vleermuizen bij de essen. In beide illustraties is er een stukje dat verdergaat op de tegenoverliggende pagina. Hierdoor lijkt het alsof de illustraties tot leven komen.)
 - Hoe heeft de illustratrice de prenten volgens jou gemaakt? Denk je dat ze potloden of penselen gebruikt heeft? Waarom (niet)? (op alle illustraties zie je krasjes, lijntjes en inkervingen. Dat doet vermoeden dat de illustratrice afdrukken maakte, en niet getekend of geschilderd heeft. Kijk je naar de rand van de illustratie, dan zie je dat die uit meerdere lagen bestaat. Bekijk bijvoorbeeld de prent van de essen. Bovenin de illustratie zie je onder de donkerblauwe laag een randje groen.)
 - Welke illustratie vind je het bijzonderst? Zou je een illustratie aan iemand cadeau willen geven? Waarom (niet)?
- De illustraties in dit boek zijn eerst in hout gemaakt en daarna op papier afgedrukt.
 - Hoe werkt dit volgens de juryleden? Hoe kan je van een stuk hout een illustratie op papier maken? Toon eventueel een plankje en een vel papier en bedenk samen een methode.
 - Bekijk vervolgens het filmpje van het Van Gogh Museum over het maken van houtsneden: <https://www.youtube.com/watch?v=146VhMfTWrw>
 - Na het filmpje herbekijk je enkele illustraties. De kans is groot dat je samen tot nieuwe inzichten komt. Eigenlijk kan je een houtsnede een beetje vergelijken met een stempel. Het zijn allebei vormen van hoogdruk; alles wat hoog ligt, wordt afgedrukt. Heb je stempels in huis? Laat de juryleden dan aan de uitgesneden kant voelen. Als je na de bespreking zelf aan de slag wil met hoogdruk, dan kan je ook de creatieve opdracht hieronder uitproberen.

3.3. Druk je eigen boom

MATERIAAL

-
- Stukken karton, in diverse diktes en soorten

 - Potloden

 - Zwarte stiften

 - Scharen

 - Papier

 - Lijmstiften

 - Drukinkt of verf

 - Verfrollertjes en/of penselen

 - Lepels

Welke boom wil jij graag portretteren? Maak een afdruk van een boom die je bijzonder vindt.

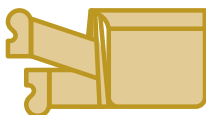
Hieronder vind je een stappenplan:

- Neem een potlood en teken een boom op een stuk karton. Als je wil, teken je de kruin en de stam op verschillende stukken. Kies voor de kruin bijvoorbeeld een glad stuk karton en voor de stam een geribbeld stuk voor extra textuur.

- Teken eventueel een dier zoals een vogel of een insect op een derde stuk karton.
 - Ben je tevreden over je tekeningen? Ga dan met een zwarte stift over je potloodlijnen.
 - Knip de vormen die je op het karton getekend hebt uit, schik ze op een blad papier en plak ze vast met lijm. De basis voor je hoogdruk is nu klaar.
 - Doe voldoende drukinkt (of verf) op een verfroller (of penseel) en inkt je compositie in. Je bent nu klaar om te beginnen drukken.
 - Leg een blanco vel papier op je compositie. Gebruik je handpalmen en/of een lepel om druk uit te oefenen. Haal het vel papier er voorzichtig af. Hoera! Je hebt nu een eerste afdruk gemaakt. Wil je er nog eentje maken? Inkt je compositie opnieuw in en druk er een nieuw vel papier tegen.
 - Geef de werkjes samen met de juryleden een plek in de bib of op school. Nodig bibliotheekmedewerkers, leerkrachten, ouders en toevallige passanten uit om jullie eigenhandig gedrukte bomen te bewonderen!
-

4. VERDER LEZEN

- Als een boom / Maria Gianferrari, Felicita Sala (ill.) en Kees Spiering (vert.) (Luitingh-Sijthoff, 2021)
 - Het lied van de spreek / Octavie Wolters (Ploegsma, 2021)
 - Volle muil / Tom Mariën en Merlijne Marell (ill.) (Loopvis, 2018)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage

Eik en beuk

Bijlage

Berk

Bijlage

Knotwilg

Bijlage

Populier en fijnspar

Bijlage

Esdoorn

Bijlage

Treurwilg

Bijlage

Essen

Bijlage

Fijnsparretje

Bijlage

Paardenkastanje

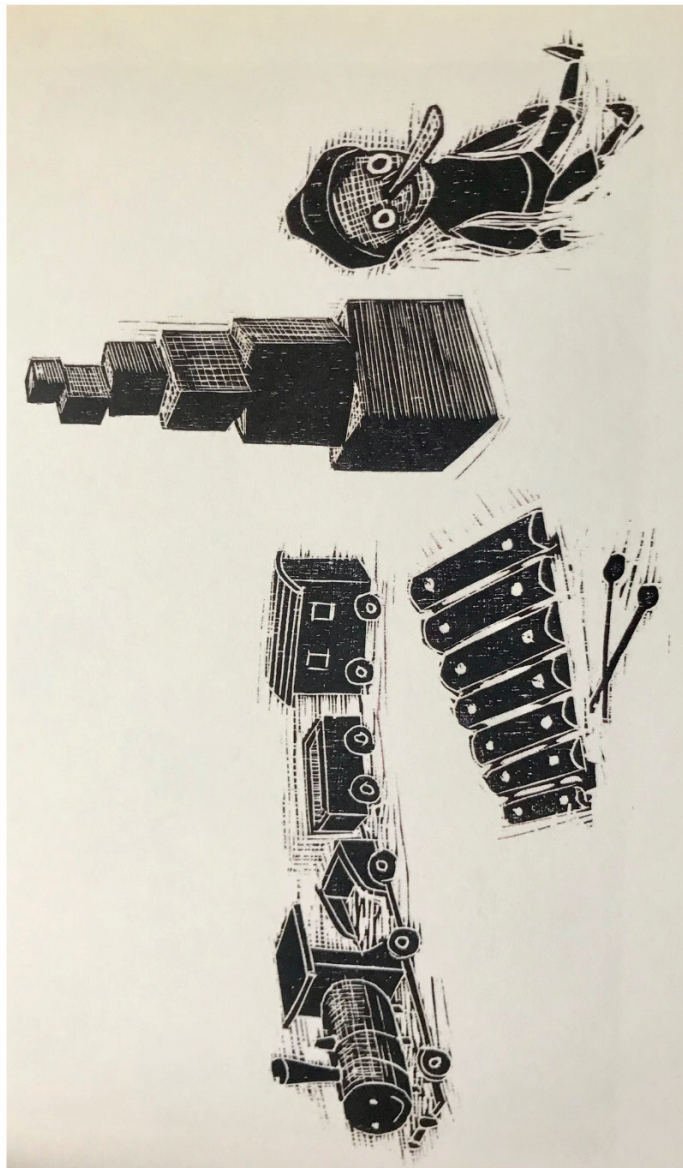
Bijlage

Kastje - eik

Bijlage

Speelgoed - beuk

Bijlage

Ledikantje - berk

Bijlage

Wiegje - knotwilg

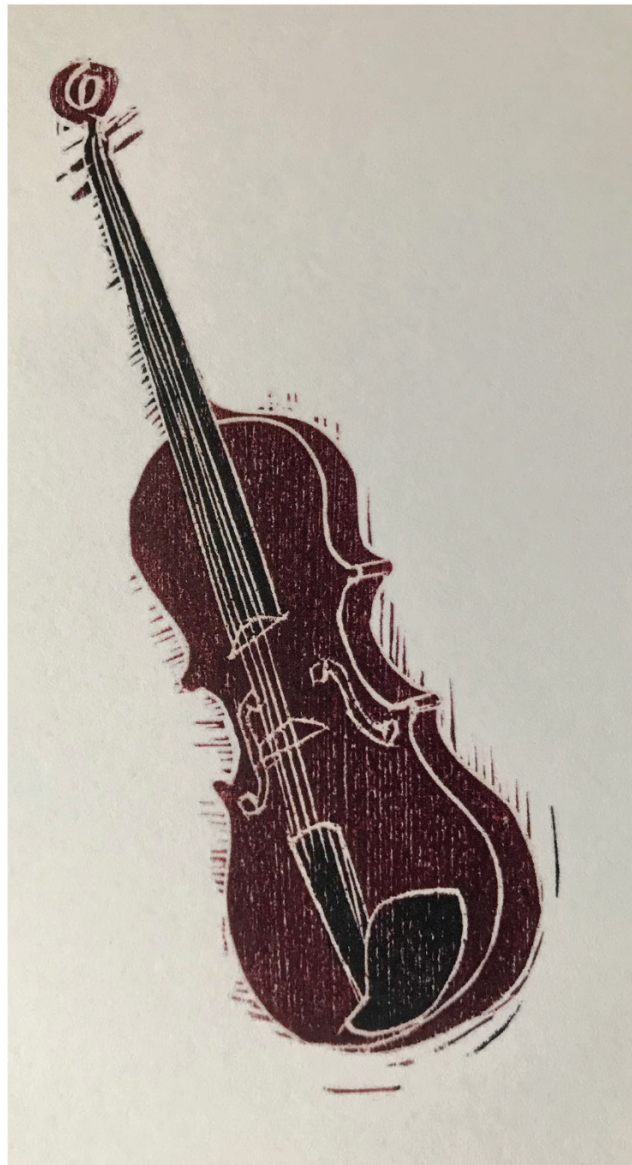
Bijlage

Pollepels - populier

Bijlage

Viool – fijnspar & esdoorn

Bijlage

Hanenbalk - es

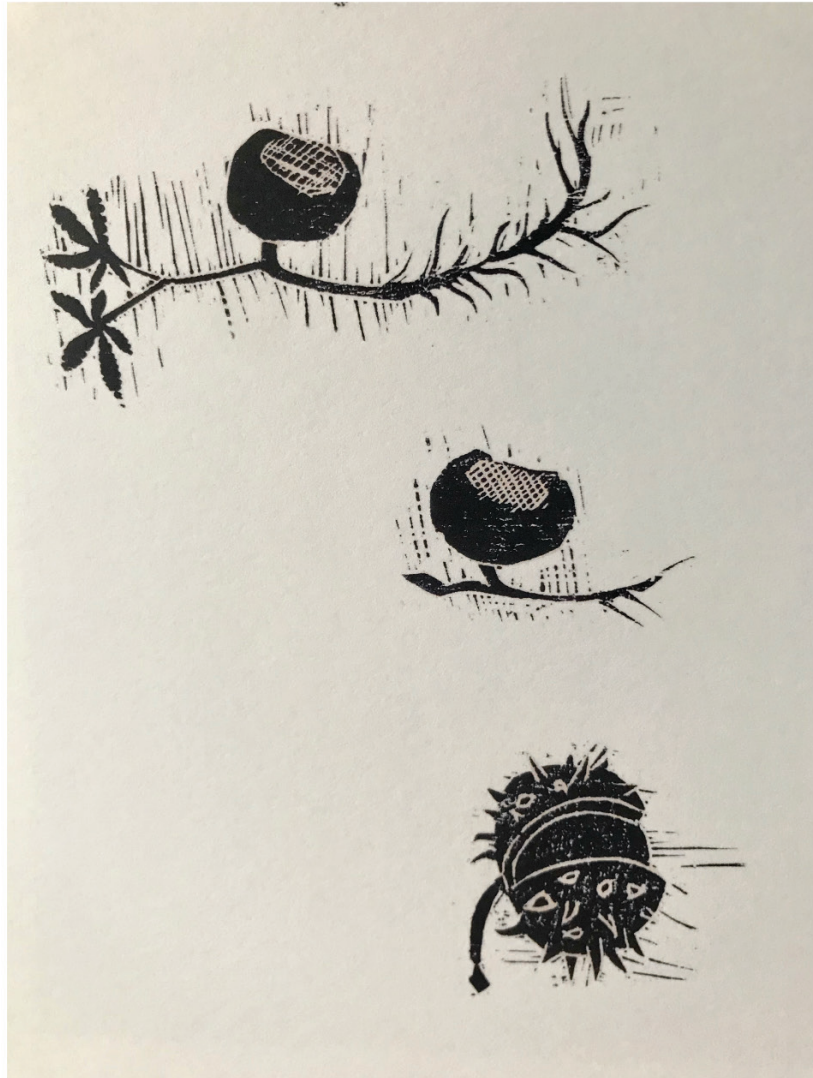
Bijlage

Fijnsparretje- kerstboom

Bijlage

Paardenkastanje - paardenkastanje

Bijlage

Hapje voor de kevers - treurwilg

